

Möjliggör för ny kärnkraft i Sverige

Liberalerna presenterar idag ett åtgärds paket för att säkerställa att det är praktiskt möjligt att bygga nya reaktorer i Sverige och att en ansökan om att bygga en reaktor hanteras effektivt av myndigheterna. Det är en förutsättning för att kostnadseffektivt kunna utveckla energisystemet så att klimatmålen kan nås utan att leveranssäkerheten till företag och hushåll äventyras.

Liberalerna föreslår att:

- 1) "100 % förnybart" ändras till 100 % fossilfritt i de av riksdagen fastställda energipolitiska målen.
- 2) Begränsningen i miljöbalken om att endast 10 reaktorer får vara i drift samtidigt tas bort.
- 3) Förbudet mot att reaktorer inte får byggas någon annanstans än vid Ringhals, Oskarshamn och i Forsmark tas bort.
- 4) Lagarna och reglerna kring kärnkraften moderniseras så att det blir möjligt att bygga andra typer av reaktorer än de som redan är i drift. Både andra tekniker och väsentligt mindre reaktorer är tänkbara men stoppas i praktiken av regelverkets utformning.
- 5) Omgående ge uppdrag till Strålsäkerhetsmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät att göra de ändringar som är nödvändiga i processer och regelverk för att kärnkraft ska kunna byggas i Sverige på ett säkert, effektivt och affärsmässigt sätt.

ELFÖRSÖRJNINGEN ÄR ANSTRÄNGD I STORA DELAR AV LANDET

Sverige har upplevt en sommar där elförsörjningen i hela södra delen av landet har hängt på en mycket skör tråd. Svenska Kraftnät har tvingats till exceptionella åtgärder som att betala oljeeldade kraftverk för att vara i drift. Till vintern är det troligt att det också uppstår kritisk effektbrist i södra Sverige. Elanvändare skulle då kopplas bort, sannolikt just när det är mörkt och som kallast. Elförsörjningen är välfärdens verkliga kärna. Den måste fungera.

Elkrisen vi befinner oss i har flera orsaker, men en mycket viktig orsak är att snart hälften av de svenska reaktorerna har stängt utan att ersättas av någon annan planerbar elproduktion.

KÄRNKRAFTEN PRODUCERAR PLANERBART UTAN UTSLÄPP

Kärnkraften producerar energi utan koldioxidutsläpp. Den kan byggas nästan var som helst och den kan skalas upp i princip hur mycket som helst. Energiproduktionen går att styra utifrån människors och företags behov helt oberoende av väder och vind. Kärnkraften kräver inte heller lagring av energi för att fungera. Där det inte går att bygga ut vattenkraften är det bara kärnkraften som storskaligt kan tillhandahålla fossilfri planerbar elproduktion.

Om de fossilfria energislagen tillåts samverka effektivt är det möjligt att ersätta de fossila bränslena samtidigt som energikonsumtionen ökar. Sol- och vindkraft producerar billig energi, men produktionen är väderberoende. När sol- och vindkraft kombineras med vattenkraft och kärnkraft går det att bygga ett fungerande fossilfritt energisystem kostnadseffektivt.

FÖRÅLDRADE LAGAR OCH REGLER

Den som vill bygga en ny reaktor i Sverige idag möts av en otydlighet. Det är tillåtet att bygga nya reaktorer, men trots det är lagar och regler på området föråldrade. Det är i princip omöjligt att bygga många av de reaktormodeller som skulle vara intressanta. Lagar och regler har inte följt med i den snabba utveckling som skett inom kärnkraftsområdet de senaste tio åren.

Kärnkraften saknas dessutom ofta i myndigheternas planering av det framtida energisystemet.

Förslagen i detalj

Punkt 1 – 100 % fossilfritt

- Dagens mål om ”100 % förnybar” elproduktion handlar inte om vare sig försörjningstrygghet, kostnadseffektivitet eller klimatnytta. Om de målen hade varit viktiga så hade överenskommelsen istället pratat om ”fossilfritt”. Det energipolitiska målet måste därför ändras till 100 % fossilfritt.

Punkt 2 och 3 – Ändringar i Miljöbalken

- Begränsningen i miljöbalken som säger att endast tio reaktorer samtidigt får vara i drift i Sverige måste tas bort. Den begränsningen utgår ifrån att alla reaktorer är stora. Så är det inte nödvändigtvis längre. Många av de reaktorer som skulle kunna vara aktuella att bygga i Sverige är väsentligt mindre än dagens.
- Miljöbalkens förbud mot att bygga reaktorer någon annanstans än vid Ringhals, i Oskarshamn och i Forsmark behöver tas bort. Den regeln utgår ifrån idén att reaktorer enbart levererar el. Så behöver det inte vara. Nya små reaktorer är mycket mer flexibla än de befintliga och kan därmed användas till mer än elproduktion. Det kan göra att de behöver byggas på helt nya platser.

Punkt 4 – Förändringar i lagar och regler kring tillståndsgivning

- Kärntekniklagen, kärnteknikförordningen och Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter behöver anpassas så att små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga effektivt kan uppföras i Sverige med fullgod reaktorsäkerhet utan att de för den skull omfattas av ineffektiva krav som inte är anpassade för den nya tekniken.
- Tillstånd att uppföra reaktorer behöver kunna meddelas för flera reaktorer samtidigt, även om de inte byggs samtidigt eller på samma plats.
- Formerna för hur regeringen ska meddela tillåtlighet för nya reaktorer behöver ses över.
 - Besked om tillåtlighet behöver kunna utformas så pass generellt att ytterligare reaktorer kan läggas till vid en befintlig anläggning utan att frågan behöver passera regeringen igen.
 - Kravet att regeringen ska meddela tillåtlighet oavsett en reaktors storlek behöver ses över.
- Tiden för tillståndsgivningen av kärntekniska anläggningar behöver kortas avsevärt så att inte tillståndsgivningen blir tidsstyrande för framtida reaktorer.
- Myndigheternas avgiftsstruktur behöver anpassas för att bli ändamålsenlig även för reaktorer betydligt mindre än dagens.

Punkt 5 – Uppdaterade uppdrag till Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM), Energimyndighetens och Svenska kraftnät

- SSM ska skaffa sig beredskap att ta emot en ansökan om att bygga en liten reaktor i Sverige – vattenkyld såväl som icke-vattenkyld. En sådan ansökan ska kunna utvärderas mot för reaktorn relevanta krav.
 - SSM ges i uppdrag att utarbeta hur andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter i en kraftigt förenklad process skulle kunna accepteras i Sverige.
 - SSM ges uppdraget att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen.
 - SSM behöver komplettera sina föreskrifter så att de effektivt kan användas för tillståndsgivning och tillsyn av små reaktorer och för reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion. I översynen bör bland annat följande ingå
 - att utreda hur små reaktorer kan förläggas på en rad nya platser på ett säkert sätt
 - att ta fram ett regelverk som tillåter en bredare flora av organisatoriska lösningar för ägande, uppförande, drift och avveckling av reaktorer
- Översynen behöver utgå ifrån de ändringar som krävs för att sänka kärnkraftens kostnader och ledtiderna för tillståndsgivningen utan att för den skull ge avkall på reaktorsäkerheten.
- SSM ges uppdraget att ta fram en process för en tidig dialog där besked om förväntningar och utmaningar kan lämnas till en intresserad leverantör innan det finns en formell ansökan om att bygga en reaktor eller ens en utpekad beställare.
-
- Instruktionen till Energimyndigheten behöver förtydligas så att de målkonflikter som idag finns där försvinner.
 - Energimyndighetens övergripande mål ska vara att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt arbeta för att Sverige ska nå sina klimatmål samtidigt som leveranssäkerheten i energisystemet upprätthålls.
 - De fossila bränslena ska fasas ut.
 - Negativa utsläpp ska komma till stånd.
 - Energimyndigheten ska behandla de olika fossilfria kraftslagen teknikneutralt i allt sitt arbete.
 - Energimyndighetens analyser måste inkludera kärnkraften som ett av verktygen för att optimera den svenska energiförsörjningen.
 - Möjligheten att använda småskalig kärnkraft för andra tillämpningar än elproduktion behöver inkluderas i analyserna.
 - Energimyndighetens forskning ska inkludera kärnkraften.
 - Trots att vi för överskådlig framtid kommer att ha ett kraftsystem i Sverige med stora inslag av både kärnkraft, vattenkraft och väderberoende produktion är det alldeles för dåligt känt hur ett sådant kraftsystem ska utformas för att bli så samhällsekonomiskt effektivt som möjligt samtidigt som leveranssäkerheten och elkvaliteten garanteras.

- Särskilt behövs studier av systemintegration och sektorskopplingar där befintlig och ny småskalig kärnkraft samverkar med väderberoende elproduktion.
- Kärnkraftens tillämpningar utöver elproduktion behöver studeras i en svensk kontext.

- Energimyndighetens arbete behöver samordnas bättre med Svenska kraftnäts med målet att åstadkomma ett leveranssäkert, samhällsekonomiskt effektivt energisystem utan klimatpåverkan.
- Energimyndigheten ska efter samråd med Svenska kraftnät säkerställa att det finns lämpliga platser utpekade som riksintressen för elproduktion där det kan finnas ett behov av att uppföra fossilfri planerbar elproduktion.

- Svenska kraftnät bör få i uppdrag att i samråd övriga nätägare och intresserade elproducenter föreslå var i elnäten fossilfri planerbar elproduktion bör placeras för att minska investeringsbehoven, stärka leveranssäkerheten och förbättra elkvaliteten.

